

Dr. Bókay János: Az orvosi mesterséget csak a gyakorlatban lehet megtanulni – Semmelweis Hírek

Ötödik generációs orvosként csak az utolsó pillanatban döntötte el dr. Bókay János, az I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinika osztályvezető főorvosa, hogy gyermekorvos lesz. Ükapja és dédapja a hazai gyermekgyógyászat nagy úttörői voltak és a Bókay utcai klinika európai hírnevének kiépítésében is fontos szerepet játszottak. A Semmelweis Egyetem orvosgenerációit bemutató sorozatunk részeként vele készült interjúban dr. Bókay János arról is beszélt, hogy milyen rögzös úton került a klinikára, ahol több mint 30 éve dolgozik.

Dr. Bókay János ükapja, id. Bókai János a magyar gyermekgyógyászat egyik megalapítója Schoepf-Merei Ágost mellett, akinek tevékenysége jelentősen meghatározta a Pesti Szegény-gyermek Kórház (később Stefánia Gyermekkórház, ma I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinika), Európa 4. legrégebbi gyermekkórházának hírnevét és szellemiségét.

Bókai János barátja, Jókai Mór tanácsára magyarosította családnevét Bockról Bókaira, és bár munkássága elismerésül I. Ferencz Józseftől nemességet kapott, de a bécsi kormány megtagadásának jelképeként nevét élete végéig „i”-vel írta.

Idősebb fia, Bókay Árpád számos egyéb tisztsége mellett a budapesti gyógyszertani tanszék professzora volt. Id. Bókai után fia, ifj. Bókay János 40 évig vezette a klinikát, mindkettőjük emléke előtt szobor tiszteleg az intézmény kertjében, de számos egyéb tárgyi és írásos emlék is őrzi a nagy elődök hagyatékát a klinikán – mondta dr. Bókay János, aki maga is előszeretettel gyűjt orvostörténeti dokumentumokat és tárgyakat, melyek egy részét már átadta a klinikának.

Egy többgenerációs orvoscsaládban számos emlék felhalmozódik, amelyek nem csak egy család történetét mutatják be, de orvostörténeti jelentőségük is van – vélte a főorvos. „Emlékszem arra, amikor egyetemistaként figyeltem apámat, ahogy a családtörténeti tárgyakat rendezgette, meg levelezett a szlovákiai (iglói) evangélikus egyházzal. Akkoriban még nem érdekelt ez a téma, de ha egy bizonyos kort megél az ember, akkor késztetést érez rá, hogy elhelyezze magát a világban, és egyre jobban kezdik érdekelni a gyökerei is” – mondta.

Az orvosi mesterség továbbvitele – egy időre legalábbis – megakadt a családban, mivel két fia közül egyik sem választotta ezt a pályát, de dr. Bókay János számára annak idején nem volt kérdés, hogy orvos lesz. Egyetemistaként még az ideggyógyászat és a pszichiátria érdekelte. Az, hogy végül gyermekorvos lett belőle, csak az ötödéves gyakorlata során az I. Sz. Gyermekklinikán szerzett személyes benyomásainak köszönhető és olyan meghatározó orvos személyiségeknek, mint pl. Rosta János – emlékezett vissza a főorvos és hozzátette, hogy összességében a gyermekklinika szellemisége nagyon vonzó volt számára.

Gerlóczy Ferencet, az I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinika volt igazgatóját szintén a pályáját meghatározó személyiségek között említette. A két család ismerte egymást – Bókayék a Gerlóczy utcában, Gerlóczyék a Bókay utcában laktak – de az egyetemen végzősként találkoztak először, amikor az egyik előadásán, mintegy 150 fős hallgatóság előtt kihívta, hogy vizsgáljon meg a gyereket. „Persze fogalmam sem volt, mit kell csinálni” – idézte fel dr. Bókay János. Mint elmondta, idővel jelentősen csökkent a hallgatók száma az előadásokon, és mire a tanév végéhez értek, akkor kapott egy értesítést, hogy várhatóan két állás lesz majd a klinikán, és neki biztos helye van, de különböző egyetempolitikai viszonyok miatt az álláshelyeket befagyasztották.

Dr. Bókay János két további helyre adott be álláspályázatot az I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinikán kívül (Heim Pál Gyermekkórház, Szent László Kórház), ám egyik helyre sem vették fel, így a Csaba György vezette Biológiai Intézetbe ment dolgozni, ahol – mivel ekkor már egyértelműen gyermekorvos akart lenni – két évig maradt, és a labormunka mellett bejárt a gyereklinikára is különböző tudományos munkákat végezni. Bár soha nem akart kutatóorvos lenni, Csaba professzor személyisége, látásmódja, az általa vezetett intézet szellemisége komoly pozitív benyomást gyakorolt rá – tette hozzá a főorvos.

Mire Gerlóczy professzor 2 év elteltével állást ajánlott neki az I. Sz. Gyermekklinikán, addigra már elvállalt egy pozíciót a Tűzoltó utcában, ahol mintegy 3 évig dolgozott, a szakvizsgáig. (Emiatt Gerlóczy Ferenc meg is haragudott rá, és csak évekkel később rendeződött a kapcsolatuk.)

A II. Sz. Gyermekgyógyászati Klinika után követte főnökét, dr. Büky Bélát az akkori II. Sz. Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika Perinatalis Intenzív Osztályára, ahol 5 évet dolgozott. Időközben áthívták az I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinikára osztályvezetőnek, ahol addigra már több évfolyamtársa és kollégája – köztük dr. Tulassay Tivadar és dr. Verebély Tibor – komoly szellemi műhelyt épített ki – idézte fel pályája első pár, vargabetűkkel teli évét dr. Bókay János, aki 1974-ben diplomázott a Semmelweis Egyetemen, és 1985 óta dolgozik az I. Sz. Gyermekgyógyászati Klinikán.

„A gyerekeket szeretem a legjobban. Ha csak gyerekekből állna a világ, minden sokkal könnyebb lenne” – mondta dr. Bókay János, aki szerint fontos, hogy egy gyermekorvos empátikus és nem utolsó sorban egy kicsit infantilis is legyen.

A gyermekgyógyászat fejlődése kapcsán annak léptékét tartja leginkább látványosnak, például, hogy ma már 500 gramm körüli koraszülötteket is életben lehet tartani, sokkal kisebb egészségkárosodási kockázatokkal, mint mondjuk egy étvizeddel korábban.

A legérdekesebbnek a genetikai kutatásokat tartja, ő maga az elmúlt 10 évben egy genetikailag meghatározott anyagcsere betegséggel, a fenilketonuriával foglalkozik. Ez a betegség kezelés nélkül súlyos szellemi visszamaradottsággal jár. Újszülöttkorban kiszűrve, és ideje korán megfelelő diétára beállítva azonban ezek a betegek károsodás nélkül, teljes életet élhetnek. A jövőben, a végső megoldás azonban a genetikai hiba korrekciója lehet.

Dr. Bókay János a klinikai gyakorlati oktatásban is részt vesz. Úgy véli, hogy az orvosi szakmát mint mesterséget csak a gyakorlat során lehet megtanulni.

Azt, hogy hogyan kell gyógyítani a nefrózist, remekül meg lehet tanulni egy könyvből, de azt, hogy hogyan kell megfelelően közelíteni egy gyermekhez, hogyan kell őt úgy megvizsgálni, hogy ne féljen, és egy következő orvos is nehézség nélkül tudja majd vizsgálni, azt csak a gyakorlatban, régóta a pályán lévő kollégáktól lehet ellesni igazán – vélte.

Ebben a tekintetben példaképként említette Kerpel- Fronius Ödön professzort, Nyerges Gábort, illetve Fekete Farkas Pált, akik mintaszerűen tudtak bánni a gyerekekkel, és ezáltal követendő példát állítottak tanítványaik és pályatársaik számára. „Ha az ember mindebből egy kicsit át tud adni az újabb generációknak, akkor valamit már elért” – vallja dr. Bókay János.